

миръ, откриватъ възможноститѣ да извървятъ пжтя си. Животнитѣ, особено нѣкои отъ тѣхъ, иматъ до съвършенство развити инстинкти, които идеално сполучливо ги ръководятъ въ живота имъ, така че не се нуждаятъ отъ подобни взаимновлияния, пъкъ може би и по сжщата тази причина животнитѣ сж неподатливи на напредѣкъ и сега устройватъ живота си както преди вѣкове, както и следъ вѣкове. А човѣкътъ, благодарение че нѣма съвършени, господстващи инстинкти, оформя своята индивидуалностъ само чрезъ онѣзи влияния и онова възпитание, които търпи въ колективния животъ. И така, въ човѣка вѣчно се борятъ и вѣчно се примиряватъ две сжществени, недѣлими една отъ друга, тенденции: индивидуалистичната и колективистичната. Понятието за личното „азъ“ не може да се отдѣли отъ това за колективното „азъ“ на всичкитѣ човѣци, които, въпрѣки особеноститѣ си, сж въ основата си почти идентични. Тѣй като отдѣлниятъ индивидъ не може нищо да предприеме, нищо да мисли и желае, къмъ нищо да се стреми безъ да засегне житейскитѣ сфери на подобнитѣ си, безъ да се хармонизира или бори съ тѣхнитѣ интереси, мисли, мечти и пр., ясно е, че той има едновременно индивидуално и социално съзнание и сжществуване. Не може да стане растене въ индивидуалнитѣ ни сили, ако не стане такова въ социалното ни чувство и съзнание, което да допринесе за подигането на общото социално сжществуване.

Отъ една страна общественото състояние се явява като необходимостъ въ индивидуалния животъ, а отъ друга всѣко едно общественото състояние е съставено отъ мислитѣ и дей-